

MARIE KOUTNÁ

RODINNÉ PROSTŘEDÍ ANTIOCHA KANTEMIRA

Badatelé, zabývající se studiem života a díla satirika Antiocha Kantemira, zpravidla málo nebo vůbec nepřihlížejí k jeho rodinnému prostředí. Konstatují pouze, že byl synem moldavského vládce Dimitrije Kantemira, jenž za války rusko-turecké přešel k Rusům a po porážce na řece Prutu r. 1711 přesídlil s rodinou do Ruska. Někdy upozorní na učenost D. Kantemira, jako důkaz uvedou jeho členství v berlinské akademii věd a některé jeho vědecké dílo. Obvykle to bývá Soustava mohamedánského náboženství (Kniga sistima ili sostojanije mučammedanskija religii), a tím je charakteristika rodinného prostředí vyčerpána. Nehodláme tvrdit s individuálními psychology, že dětství rozhoduje o životním postoji a názorech dospělého člověka, soudíme však, že rodinné prostředí bývá někdy činitelem velmi významným, a proto se nemá přehlížet a podceňovat. Stačí, připomeneme-li si, co z dětských dojmů vytěžili Puškin, Lermontov, Turgeněv, Někrasov a jiní, abychom si uvědomili důležitost těchto vlivů, snažili se je zjistit a začlenit do složité hierarchie vlivů ostatních.

Ač dětství Antiocha Kantemira patří k nejméně prozkoumaným oblastem, pokusíme se na základě fakt, která máme k dispozici, zrekonstruovat prostředí, v němž vyrůstal, určit vlivy, kterým mohl podléhat, a stanovit, co si z nich odnesl do života.

Dítěti bývá nejbližší matka. Antiochova matka Kasandra pocházela ze starého šlechtického rodu Kantakuzenů, kteří nejednou zasáhli do dějin. Jeden z jejich předků Jan Kantakuzen byl spřízněn s Paleology a stal se byzantským císařem v letech 1341—1355. Po nucené abdikaci popsal jako mnich dějiny své vlády.¹ Její otec Šerban Kantakuzen vládl ve Valašsku.² Byl to obratný politik a kulturní člověk. Na jeho popud byla přeložena do rumunštiny bible r. 1688, první to památka rumunské literatury.³ Na překladu bible spolupracoval její strýc Konstantin Kantakuzen,⁴ jenž patřil k předním osvícencům své doby. Nabyv vzdělání v Cařihradě a v Padui, zamýšlel napsat dějiny Valašska. Dovedl je však jen do doby Attilovy. Žena, která vyrostla v takovém prostředí, byla jistě nevšední zjev a mohla hodně poskytnout svým dětem. Na duševní život Antiochův však působit nemohla, neboť zemřela 11. května r. 1713, kdy nebyl ještě ani čtyřletý. Odkázala však své rodině významnou kulturní tradici, která vybízela k následování a kterou ocenil především její muž.

Hluboký a trvalý byl vliv otcův.⁵ Dimitrij Kantemir byl člověk na svou dobu velice vzdělaný. Jeho učitelem byl Jeremiáš Kakavelas, učený Řek, jenž po studiích v Lipsku a ve Vídni přišel do Moldavska, stal se učitelem řečtiny na Panovníkově škole a vychovatelem dětí Konstantina Kantemira. Dimitrij Kantemir napsal pod jeho vlivem tři díla, a to Sněmování mudrce se světem aneb Spor duše

s tělem (Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea, sau giudețul sufletului cu trupul), Metafysiku a Logiku. První dvě díla jsou věnována otázkám etickým a snaží se smířit náboženskou morálku s filosofií. Třetí je příručka logiky, zpracovaná podle logiky Kakavelovy. Avšak zvědavý a všestranný Dimitrij Kantemir měl mnoho jiných zájmů, jak prozrazuje sám v Metafysice.⁶ Přiznává se, že jej vábily dějiny, zeměpis, a různé vědecké problémy, od nichž jej odváděl jeho mysticky založený učitel. Tyto tužby však ukojil pobyt v Cařihradě, kam D. Kantemir přišel poprvé jako rukojmí r. 1688 a kde s přestávkami strávil celkem asi dvacet let. D. Kantemir se začal zabývat latinou, studoval na cařihradské akademii, kde tehdy působilo několik vynikajících učenců,⁷ a navazoval styky se západními diplomaty, zejména s představiteli Francie a Holandska Chateaufeufem a Collierem.⁸ Na rozdíl od mnoha svých krajanů pronikl též do tureckého prostředí a všestranně využíval svých známostí s tureckými vzdělanci. Zabýval se tureckými dějinami, opatroval si portréty sultánů, studoval turečtinu, arabštinu, perštinu, islam, život lidu a jeho umění, a stal se tak prvním rumunským orientalistou. Zájem o dějiny a rodinné tradice jej přivedl k výzkumům v zříceninách paláce, který patřil předku jeho ženy císaři Janu Kantakuzenovi. Vedle vědeckých zájmů projevil též značný smysl pro umění. Studoval dlouhá léta hudbu, sám dával hodiny hudební teorie a napsal příručku o turecké hudbě. Zabýval se také stavitelstvím; dostavěl palác, který začal budovat jeho tchán Šerban Kantakuzen, a koupil si další palác v Ortakiu, upraviv jej podle svého vkusu. Vědecké zájmy mu však nebránily, aby se nezabýval politikou, a v Cařihradě též vykrystalizovaly jeho politické názory. Jistou úlohu při jejich formování sehrál též pobyt v Cařihradě, kde Dimitrij Kantemir nebyl statkářem a majetníkem nevolníků, kde poznal jiné formy života, zejména obchodní svět, městský život velkého přístavního města v Středozemí a kapitalistické formy hospodářství.

D. Kantemir nezapomněl, že byl po smrti otcově r. 1693 pomazán na vládce v Moldavsku. Oženiv se s dcerou valašského vladaře Šerbana Kantakuzena, začal se D. Kantemir pokládat za dědice valašského trůnu a usiloval o vládu v spojeném Moldavsku a Valašsku. Přejal i politický program svého tchána, jenž se po porážce Turků u Vídně klonil stále více k protiturecké politice a začal vyjednávat o spojení s Ruskem. S jeho politickou činností té doby souvisí i satirický román Hieroglyfická historie (Istoria ieroglifică), napsaný r. 1705. Pod maskou boje mezi zvířaty jsou zde líčeny politické události z let 1693—1705. Román je významný též po stránce ideové. D. Kantemir v něm vystupuje jako rozhodný odpůrce bohatých bojarů a proti bojarské oligarchii staví svůj ideál centralisované autoritativní vlády. Hieroglyfická historie je zdařilá alegorická satira a první beletristické dílo rumunské literatury, které snese umělecké měřítko. Román je významný též po stránce jazykové, neboť D. Kantemir v něm použil četných výrazů lidových, přísloví a průpovědí, vytvářel nová slova, z nichž některá přešla do spisovného jazyka.⁹

Po desíti letech bojů, v nichž, jak poznamenává Kantemirův životopisec P. P. Panaitescu,¹⁰ nebylo šetřeno memorandy, obviněními, přerušováním a navazováním styků s Turky, Řeky, Moldavany, Valachy a cizími diplomaty, D. Kantemir dosáhl svého cíle a byl jmenován vládcem v Moldavsku, aniž za to zaplatil. Své jmenování však považoval jen za přechodný stupeň k vládě ve Valašsku. Když turecká vláda brzy po jeho nastolení požadovala obvyklé poplatky, zásoby pro turecká vojska a podporu ve válce proti Rusům, D. Kantemir zahájil jednání s Ruskem a 24. dubna r. 1711 s ním uzavřel spojeneckou smlouvu. Smlouva byla

výhodná jak pro Moldavsko, tak pro Kantemira, jemuž zaručovala dědičnou vládu v osvobozeném Moldavsku a existenci v Rusku v případě, že by Moldavsko zůstalo pod tureckým panstvím. Ruská armáda však byla poražena na řece Prutu a D. Kantemir se vystěhoval i s rodinou do Ruska. Dostal titul knížete, byly mu přiděleny statky a dům v Moskvě. Kantemirova rodina a Moldavané, kteří s ní přišli, tvořili jakýsi stát ve státě, neboť v soudních otázkách rodina podléhala carovi a Moldavané D. Kantemirovi.¹¹

D. Kantemir se usadil z počátku v Charkově a potom v Moskvě. Rodina se ocitla v jiném prostředí, žila však celkem po starém způsobu. V domě bylo moldavské služebnictvo, v rodině se hovořilo řecky. Zvyk hovořit řecky potrvál zřejmě i po smrti matčině, jak dosvědčuje řada fakt. Roku 1714 D. Kantemir napsal a dal přednésti svému synovi Šerbanovi panegyrik caru Petrovi. Panegyrik, který byl na rozkaz carův otištěn v latinsko-ruském překladě,¹² je současně dokladem, že děti byly vychovávány v úctě k carovi. Později řecký panegyrik Dimitriji Solunskému přednesl Antioch. Řečtiny v korespondenci s Antiochem užívala nejen sestra Marie, nýbrž i on sám.¹³

D. Kantemir bedlivě sledoval politické události, doufaje, že se brzy navrátí jako vladař do osvobozeného Moldavska; proto často dojížděl do Petrohradu na porady s carem. Jinak dohlížel na výchovu svých dětí a po smrti své ženy se pohřížil do vědecké práce. Stýkal se hodně s učenými Řeky, k nimž kromě domácího učitele A. Kondoidi patřili též A. Schiada a M. Schendo. A. Kondoidi začal pracovat v moskevské synodální knihovně na katalogu řeckých rukopisů, který pak dokončil A. Schiada.¹⁴ M. Schendo informoval západní svět o ruském kulturním životě, uveřejniv v Norimberku článek o současném stavu literatury v Rusku.¹⁵

V Kantemirově domě žil nějaký čas též Jon Neculce,¹⁶ autor Letopisu země Moldavské. Vědecké sklony měl též J. G. Vockerodt,¹⁷ jenž se po studiích v Halle a Lipsku vypravil do Ruska a od dubna r. 1715 do ledna 1718 byl Kantemirovým tajemníkem. Zajímavé zprávy, které nám Vockerodt zanechal o Rusku doby Petrovy, svědčí, že měl dobrý pozorovací talent. Vockerodt se pak stal tajemníkem pruského rezidenta Mardefelda a Antioch se s ním stýkal, jak dosvědčují jeho poznámky v kalendáři na rok 1728.¹⁸

Spojení s ruským světem obstarával I. Iljinskij, jenž byl Kantemirovým tajemníkem a učitelem ruštiny.

D. Kantemir v té době velmi pilně pracoval vědecky a v letech 1713–1718 vytvořil svá nejvýznamnější díla, sleduje současně cíle propagační. *Popis Moldavska* (Descriptione Moldaviae) začal psát na žádost berlinské akademie věd, která jej r. 1714 jmenovala svým členem. Současná rumunská věda oceňuje toto dílo jako významný pramen pro poznání Moldavska po stránce zeměpisné, historické a etnografické. Mapa, kterou D. Kantemir k dílu přiložil, činí z něho prvního kartografa Moldavska. Politicky zde Kantemir vystupuje jako bojovník za osvobození Moldavska z tureckého područí a jako stoupenec centralizované absolutní monarchie.

Další dílo z té doby jsou Dějiny růstu a úpadku turecké říše (Historia incrementorum atque decrementorum aulae othomanicae), napsané v letech 1714 až 1716. Dějiny byly aktuální v době ustavičných válek s Turky. D. Kantemir chtěl informovat západní svět, jak Turecko zotročuje národy kdysi svobodné, a upozorňoval již nadpisem na vnitřní slabost turecké říše. Poznámky a obsáhlé komentáře činí dějiny zajímavé a cenné i v naší době.

V r. 1717 zpracoval latinsky dějiny své vlasti, které pak přepracovával a rozšiřoval pod názvem *Kronika starobylosti Rumuno-Moldo-Valachů* (*Hronicul vechimii Romino-Moldo-Vlahilor*). Dílo mělo obsáhnout celé rumunské dějiny od počátků až do doby autorovy. Kantemir na něm začal pracovat rovněž na přání berlínské akademie, napsal však pouze první svazek a dovedl vypravování až do založení státu rumunského a moldavského. Seznam pramenů svědčí o značné vědecké erudici autorově a zároveň nám umožňuje usoudit, s jakou literaturou se mohl Antioch seznámit již v dětství v domě otcově. Koncepce díla působila na pozdější rumunské dějepiscectví.

Byl tedy Antioch od dětských let obklopen vědeckou a učeneckou atmosférou a měl dosti příležitosti pozorovat svého otce doma při práci. Když pak po letech v Londýně psal satiru *O pravé blaženosti* (*O istinnom blaženstve*), v níž líčil svůj ideál tichého života „mezi mrtvými Řeky a Římany“, věnovaného vědeckým zájmům, měl jistě před očima život svého otce, použil však Horatia, aby vystihl svou představu.

Když se D. Kantemir po ukončení války rakousko-turecké a míru v Požarevci přesvědčil, že Rusko zatím nehodlá obnovit nepřátelství s Tureckem, nastal v jeho životě veliký obrat. Car si přál, aby se odstěhoval do Petrohradu. D. Kantemir tam odešel v r. 1719 nejprve sám, zanechav rodinu s nemocnou dcerou Smaragdou v Moskvě. V Petrohradě poznal mladou a krásnou kněžnu Anastasii Trubeckou, s níž se v lednu r. 1720 oženil. Sňatek vnesl mnoho změn jak do života otcova, tak do života celé rodiny. D. Kantemir odložil svůj východní šat, oholil si vous a účastnil se jako tajný rada a senátor nejen politického dění v Rusku, nýbrž i všech společenských událostí. Jezdil na návštěvy, sám přijímal hosty, pořádaje pro ně večery. Nevyhýbal se ani maškarádám, pořádaným na oslavu ukončení války se Švédskem, a udivoval při nich diváky svou obratností jako jezdec.¹⁹ Do svých desíti let znal Antioch otce jen jako pečlivého vychovatele, jenž občas zajížděl na své statky a do Petrohradu, a jako pilného vědeckého pracovníka. Nyní jej viděl jako státníka v poradách s carem a s cizími diplomaty nebo jako uhlazeného a pozorného hostitele. Podle deníku Iljinského²⁰ a Bergholzova²¹ můžeme si udělat dosti jasný obrázek o tom, jak žil a s kým se stýkal D. Kantemir, neboť jejich zápisky se navzájem doplňují. Zatím co Iljinskij zaznamenával hlavně události domácí, např. kdy byl D. Kantemir v senátě, kdo u něho byl na návštěvě ap., Bergholz, panoš holštýnského vévody, jenž se přišel do Ruska oženit s carovou dcerou, popisuje události společenské s naivní a poněkud únavnou zevrubností, vlastní zájmům jeho věku. Tak se dovídáme, že se D. Kantemir stýkal s P. Tolstým, kterého znal ještě z doby jeho rezidentství v Cařihradě, s Menšikovem, s holštýnským vévodou Karlem Bedřichem, se zahraničními diplomaty, např. s pruským rezidentem Mardefeldem, milovníkem hudby, s rakouským vyslancem hrabětem Kinským, s francouzským vyslancem Campredonem aj. Častým hostem býval sám car. Kantemirovi synové při takových příležitostech roznášeli hostům víno.²² Měl tedy Antioch v chlapeckých letech dosti příležitosti poznat nejen diplomatický svět, nýbrž i velmi zblízka cara, jehož osobnost a dílo později tak vřele hájil a oslavoval.

V té době zbývalo D. Kantemirovi málo času na vědeckou práci a kromě pokusu přepracovat dějiny své vlasti a knihy *Soustava mohamedánského náboženství* (*Kniga sistima ili sostojanije muchammedanskija religii*), kterou si vyžádal sám car, chystaje se na perské tažení r. 1722, nic významnějšího nenapsal. Není vyloučeno, že vzpomínky na rušný společenský život, který vedl otec v novém

manželství s krásnou ženou, spolupůsobily, že se Antioch nakonec tak ostře vyslovil proti sňatku s Varvarou Čerkaskou.

Iljinského zápisky prozrazují, že D. Kantemir postonával již od počátku r. 1721 a namáhavé perské tažení v létě a na podzim, při němž konal ještě vědecké výzkumy, jeho zdravotní stav jen zhoršilo. D. Kantemir neměl sil, aby pokračoval v cestě do Moskvy, proto se uchýlil na svůj statek do Dimitrovky, kde zemřel 21. srpna r. 1723.

Antioch byl nejmladší a nejschopnější ze čtyř synů D. Kantemira a vyrůstal pod přímým vlivem otcovým téměř do čtrnácti let. D. Kantemir doufal, že jeden z jeho synů bude vládcem v osvobozeném Moldavsku, a proto pečoval o jejich výchovu a všestranný rozvoj jejich schopností. Nejvíce z toho vytěžil Antioch, jenž později ocenil význam výchovy a dobrého příkladu rodičů, jak ukazuje satira O výchově (O vospitanii). Antioch také zdědil otcovy vědecké zájmy, jeho všestrannost, energii a soustavnost v práci, jeho diplomatické schopnosti, příjemné společenské vystupování a sklon k satíře. Když osiřel, duchovní spojení mezi ním a otcem trvalo dále. Udržovala je otcova literární pozůstalost, o jejíž publicitu pečoval. Antioch si vážil otcovy památky a hájil ji před Voltairem, jenž v Dějinách Karla XII. nazval D. Kantemira zrádcem. V dopise Voltairovi Antioch přímo prohlašuje, že je velmi citlivý ke všemu, co se týká otcovy památky. Když r. 1737 zemřel I. Iljinskij, bývalý otcův tajemník, Antioch se zajímal především o listiny a dopisy otcovy, které byly v pozůstalosti Iljinského.²³

Antioch přejal i politické názory otcovy. V době vzmáhající se reakce za cara Petra II. plně pochopil význam Petrových reforem. Maje volit mezi stoupenci nejvyšší tajné rady, kteří chtěli využít situace po smrti mladého cara a omezit samoděržaví ve svůj prospěch, a šlechtou, která byla pro jeho zachování, A. Kantemir se připojil ke šlechtě. Přidav se ke stoupencům Petrových snah a namířiv ostří své satiry proti jejich odpůrcům, Antioch Kantemir jednal v duchu pokrokových vývojových tendencí své doby a současně rozvíjel nejlepší tradice a vlivy, které si přinesl ze svého domova.

POZNÁMKY

¹ K. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Literatur von Justinian bis zum Ende des oströmischen Reiches*. München 1891, str. 97—99.

² *Dějiny Rumunska*. Za redakce akad. Mihaila Rollera. Státní nakladatelství politické literatury. 1957, str. 156, 160, 165 (= *Dějiny Rumunska*).

³ *Dějiny Rumunska*, str. 165.

⁴ *Dějiny Rumunska*, str. 163—164.

⁵ Údaje o D. Kantemirovi jsou založeny jednak na monografii P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir: Viața și opera*. Ed. acad. R. P. R., 1958, jednak na jeho díle vydaném rumunskou akademií věd: *Operela principelui Demetriu Cantemiru*. Ed. acad. rom. I—VIII. Bukurești 1871—1901.

⁶ D. Cantemir, *Metafizița*. Din latinește de Nicodim Locusteanu cu o prefața de Em. C. Grigoras. București 1928, str. 46—47.

⁷ *Operele*, sv. III, str. 135—136.

⁸ *Operele*, sv. VII, str. 56.

⁹ *Istoria literaturii romine I.*, 1954, Ed. de stat, str. 65.

¹⁰ P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*. Ed. acad. R. P. R. 1958, str. 73.

¹¹ P. Pekariskij, *Nauka i literatura v Rossii pri Petre Velikom*. Sv. I SPb., 1862, str. 570 (= Pekariskij, Nauka).

¹² P. Pekariskij, cit. kniha, sv. II., str. 320—321.

¹³ I. Šimko, *Novyje dannyje k biografii kn. Antiocha Dmitrijeviča Kantemira i jeho bližajšich rodstvennikov*. Ž. M. N. Prosv., SPb., 1891, str. 373.

¹⁴ P. Pekar'skij, cit. kniha, sv. II., str. 599—600.

¹⁵ P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir*, str. 129—130.

¹⁶ *Istoria literaturii romine I.*, 1954, Ed. de stat, str. 46.

¹⁷ Vockerodtovy zápisky vydal E. Herrman ve sbírce *Zeitgenössische Berichte zur Geschichte Russlands* pod názvem *Russland unter Peter dem Grossen*. Nach dem handschriftlichen Berichte J. G. Vockerodts und O. Pleyers. Leipzig 1872. Vockerodtův životopis, v němž uvádí, že byl v letech 1715—1718 Kantemirovým tajemníkem, je v II. sv. téže sbírky, nazvaném *Peter der Grosse und der Zarewitsch Alexei*. Vornehmlich aus der gesandtschaftlichen Correspondenz Fr. Christian Webers herausgegeben von E. Herrman, Leipzig 1880, str. 216—217.

¹⁸ *Sočinenija i pis'ma i izbrannyje perevody knjazja Antiocha Dmitrijeviča Kantemira*. Izd. P. A. Jef'ěmova, SPb. 1867, sv. II., str. 345, 347, 349.

¹⁹ *Dnevnik kamer-junkera F. V. Berchgol'ca. 1721—1725*. Pevod s nemeckogo I. F. Ammona. Novoje izdanije s dopolnitel'nymi primečanijami. Moskva 1902, str. 50—51, č. II. (= Bergholz).

²⁰ Deník Iljinského otiskl L. N. Majkov v knize *Materialy dlja biografii knjazja A. D. Kantemira*. SPb. 1903, str. 295—313 (= Majkov).

²¹ Viz pozn. 19.

²² Bergholz, č. I., Str. 70.

²³ Majkov, str. 90.

СЕМЕЙНАЯ СРЕДА АНТИОХА КАНТЕМИРА

До настоящего времени исследователи не уделяли надлежащего внимания семейной среде А. Кантемира и ее влиянию на его взгляды и творчество. Автор настоящей статьи указывает, чем Антиох Кантемир обязан своей семейной обстановке, в частности отцу.

Д. Кантемир, отец сатирика, был человек богато одаренный и широко образованный. Занимался философией, географией, историей, архитектурой и музыкой, и написал сатирический роман Иероглифическая история. Переселившись после неудачного прутского похода в 1711 г. в Россию, он сначала вел довольно замкнутый образ жизни. Исполняя в восточном вопросе роль советника царя Петра, он следил за политическими событиями, надеясь, что вскоре вернется в освобожденную Молдавию как господарь. Занимаясь научной деятельностью, он поддерживал отношения преимущественно с учеными греками. Таким образом Антиох Кантемир с детства вращался в научной обстановке и мог развивать свои научные интересы, унаследованные от отца.

Переселившись в Петербург, где он женился на княжне А. Трубецкой (1720), Д. Кантемир резко изменил свой образ жизни. Он начал вращаться в великосветских кругах, разъезжая с визитами и принимая у себя гостей, среди которых находились русские политические деятели, иностранные дипломаты и сам царь. Он принимал участие в политической жизни России, став сенатором. Таким образом Антиох Кантемир рано узнал дипломатический мир и самого царя, деятельность которого он впоследствии так горячо защищал и прославлял.

Д. Кантемир в своих научных трудах был сторонником монархии, резко отрицая произвол олигархических группировок. Этим объясняется, почему А. Кантемир стал на сторону дворянства в его борьбе с верховниками во время воцарения Анны Иоанновны.

Антиох Кантемир рос под непосредственным влиянием своего отца почти до четырнадцати лет. После смерти отца в 1723 г. их духовная связь не порвалась: дорожа памятью отца, Антиох Кантемир позаботился об издании его литературного наследства. М. К.

THE FAMILY MILIEU OF A. CANTEMIR

Antioch Cantemir's biographers have paid till now very little attention to his family milieu and its influence on his views and work. The Author of this article shows, what Antioch Cantemir owed to his family milieu and to his father in particular.

Demetrius Cantemir was a very gifted man of great erudition. He was interested in philosophy, history, geography, architecture and music and he also wrote a satirical novel called *Hieroglyphical History*. After the unsuccessful campaign on the Prut in the year 1711, he settled down in Russia and led a relatively retired life. As the Tsar's councillor for eastern problems he followed the political events with hope to return to Moldavia as regent. Occupied with his scien-

tific work, he was mainly in touch with Greek scholars. Therefore, A. Cantemir lived from his childhood in scientific society and was able to realise his scientific inclinations and develop them.

After he had moved to St. Peterburg and married the Princess A. Trubetskaja, D. Cantemir changed his way of life. He started to appear in the high society, paid visits and received Russian statesmen, foreign diplomats and even the Tsar himself in his house. In this way Antioch Cantemir very soon made acquaintance with the diplomatic world and the Tsar, whose reforms he later defended and celebrated.

Demetrius Cantemir pleaded in his scientific works for absolute monarchy and refused any despotism of oligarchic groups. That is why Antioch Cantemir took sides with the aristocracy in the struggle against the Supreme Secret Council at the time of the accession of the Tsarina Anna Ivannovna.

Antioch Cantemir developed intellectually under the direct influence of his father up to his fourteen years and even after his father's death in the year 1723 this spiritual influence did not cease. Holding his father's memory in high estimation, Antioch Cantemir saw to the publicity of his works.

M. K.

